

ТАҚРИЗИ

роҳбари илмӣ ба диссертатсияи Алиева Гавҳар Ҳайдаралиевна дар мавзӯи “Муносибати инноватсионӣ ба фаъолияти худтатбиқшавии касбии омӯзгорон дар низоми педагогии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.08 - назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ (13.00.08.05 - назария ва методикаи илмҳои ҷамъиятӣ)

Дар марҳилаи муосир афзудани таваҷҷуҳ ба муаммои мазкур бо дарки нақши муайянкунандаи он дар рушди шахсият, пеш гузоштани талаботи баландтар ба сифатҳои шахсият, мисли мустақилият, ташаббускорӣ, қобилият ба худинкишофдиҳӣ ва худтакмилдиҳӣ алоқаманд аст. Дар шароити кунунӣ ба ҷомеа одамони соҳибтаҳсил, хушхлоқ, кордон, қобили ҳамкорӣ заруранд, ки дар вазъияти интиҳоб мустақилона қарор қабул карда, оқибатҳои онро пешгӯӣ карда метавонанд.

Муассисаҳои низоми маорифи кишвар, аз он ҷумла муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ маконест, ки донишҷӯӣ қисми муайяни вақташро мегузаронад. Фаъолияти таълимӣ дар ҳаёти донишҷӯӣ нақши назаррас дошта, соҳаи муҳими худифодакунии ӯ мебошад. Дар шароити муосир вазифаи коллеҷҳо на танҳо ташаккул додани маҷмӯи муайяни донишҳо дар донишҷӯён аст. Зимни худтатбиқшавии омӯзгор рушди касбӣ ва шахсиятӣ, дарки амалҳои худ, мавқеи худ дар ҷомеа ва фаъолияти касбӣ рӯй медиҳад. Худтатбиқшавии омӯзгор дар фаъолияти педагогӣ барои татбиқи истеъдод ва қобилияти худ имконияти бузургро фароҳам меорад. Вобаста ба ин майлу кӯшиши педагогҳоро барои худомӯзӣ пайваستا ангезиш дода, дастгирӣ бояд кард. Дар низоми муосири таҳсилот вучуд надоштани шаклу воситаҳои ташкили фаъолият оид ба худтатбиқшавӣ ба назар мерасад, ки боиси пайдоиши ихтилоф байни худтатбиқшавӣ ва имконият гардид. Раванди ислоҳоти низоми таҳсилот дар ҷумҳурии мо боиси афзудани эҳтиёҷи омӯзгор барои фарогирии донишҳои нав ва таҷрибаи касбӣ, амалисозии имконияти педагогӣ шуда истодааст. Дар Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шаклгирии фарҳанги умумии донишҷӯӣ, вазифаҳои ҷаҳоншиносона, инкишофдиҳанда ва тарбиявии таҳсилоти миёнаи касбӣ, иҷтимоигардонии донишҷӯӣ таъкид карда шудааст. Бинобар ин, коллеҷҳо бояд донишҷӯйро бо донишу малакаҳои касбӣ таъмин намояд, ки рушду такмили худтатбиқшавии омӯзгорро дар фаъолияти касбӣ тақозо мекунад.

Аз ин лиҳоз, интиҳоби мавзӯ ва коркарди илмӣ он аз тарафи Алиева Гавҳар Ҳайдаралиевна дар мавзӯи “Муносибати инноватсионӣ ба фаъолияти

худтатбиқшавии касбии омӯзгорон дар низоми педагогии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.08 - назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ (13.00.08.05 - назария ва методикаи илмҳои ҷамъиятӣ) дар марҳилаи муосири рушди низоми маориф ва илмҳои педагогӣ хеле саривақтӣ буда, ба таҳқиқоти мубрам ва муҳим маҳсуб будани он далолат медиҳад.

Диссертатсияи Алиева Гавҳар Ҳайдаралиевна аз муқаддима, ду боб, хулосаҳои бобҳо, хулосаи умумӣ ва феҳристи адабиёт иборат аст.

Аз ҷониби диссертант Алиева Гавҳар Ҳайдаралиевна дар муқаддимаи диссертатсия дараҷа ва сатҳи таҳқиқ шудани мавзӯ, муҳимияти таҳқиқи баррасии муаммои мавзӯи таҳқиқ, ҳадаф, объект, предмет ва вазифаҳои таҳқиқоти илмӣ, фарзияи таҳқиқот, методҳои таҳқиқот, сарчашмаҳо ва давраҳои асосии таҳқиқот, асосҳои методологӣ ва назариявӣ, аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот, нағзҳои илмӣ таҳқиқот, саҳми шахсии муаллиф, нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда, тавсиб ва амалисозии натиҷаҳои таҳқиқот ба таври возеҳ шарҳу тавсиф ёфтаанд.

Дар боби якуми диссертация «Худтатбиқшавии касбии омӯзгорон чун муаммои муосири илмҳои педагогӣ» таҳқиқи масъалаҳои тақмили дидгоҳи инноватсионӣ ба низоми таҳсилот дар шароити имрӯза, консепсияҳои назариявии худтатбиқшавии омӯзгорон дар назария ва амалияи илмҳои педагогӣ ва тарҳрезии педагогии омодагии омӯзгорон ба худтатбиқшавии касбӣ баррасӣ шудааст.

Қайд кардан ҷолиби диққат аст, ки муаллифи рисола дар асоси таҳлили ҷузъҳои мафҳуми худтатбиқшавии касбии омӯзгорон ба равшанӣ андохтани таърифи он муяссар мешавад ва хулоса менамояд, ки дар шароити имрӯза ислоҳоти низоми таҳсилоти миёнаи касбии ҷумҳурӣ ба рушди худтатбиқшавии касбии омӯзгорон бо роҳҳои зерин бомуваффақият мусоидат кардан мумкин аст: бо таъкиди ба воситаҳои муҳити таҳсилот, имконияти педагогӣ ва психологӣ он; тавассути ҳалли масъалаҳои шахсияти омӯзгорон дар раванди педагогӣ; таъкиди мавҷудияти асосҳои илмӣ, ки таъсири педагогиро ба омӯзгорон дар раванди таълиму тарбия қонунӣ мегардонанд. Ин ақидаи муаллиф дурустии фарзияи рисоларо пурра инъикос менамояд.

Боби дувуми диссертатсияи Алиева Гавҳар Ҳайдаралиевна «Самаранокии технологияи педагогии тақмили худтатбиқшавии касбии омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбӣ» номгузорӣ шудааст, ба масъалаҳои муҳими мавзӯ ба монанди, имконияти педагогии рушди худтатбиқшавии касбии омӯзгорон дар низоми таҳсилоти муосири ҷумҳурӣ,

технологияи педагогии рушди худтатбиқшавии касбии омӯзгорон дар фаъолияти педагогӣ ва самаранокии технологияи педагогии тақмили худтатбиқшавии касбии омӯзгорон дар шароити муосири таҳсилоти миёнаи касбӣ бахшида шудааст.

Муаллифи рисола дар ин боби рисола корҳои таҳқиқӣ гузаронидааст, ки он аз омӯзиши хусусиятҳои рушди худтатбиқшавии касбии омӯзгорон дар фаъолияти педагогӣ, имконияти педагогии рушди худтатбиқшавии касбии омӯзгорон дар низомии таҳсилоти муосири ҷумҳурӣ, хусусиятҳои самаранокии технологияи педагогии тақмили худтатбиқшавии касбии омӯзгорон дар шароити муосири таҳсилот, мавҷуд будани малака ва маҳорати истифодаи воситаҳо ва методҳои нави таълимӣ ин ҷанбаи омӯзгорон иборат буданд. Дар равиши корҳои таҳқиқӣ ба истифодаи технологияи педагогии тақмили худтатбиқшавии касбии омӯзгорон дар шароити муосири таҳсилот, хусусиятҳои ҳамчун асос нишондиҳандаҳоеро, ки омодагӣ ё қобилияти педагогии тақмили худтатбиқшавии касбии омӯзгорон дар шароити муосири таҳсилот тавсиф мекунанд, интихоб карда, ба шакли дастури меъерӣ ва раҳнамои методӣ пешниҳод намудааст.

Ҳамчун дастоварди хуби кор он нуктаро қайд кардан лозим аст, ки аз тарафи муаллифи рисола Алиева Гавҳар Ҳайдаралиевна дар ин боби таҳқиқот оиди ҷамъбаст ва хулоса намудани корҳои озмоишӣ-таҷрибавӣ вобаста ба доираи муаммои таҳқиқот қариб ҳама ва самараноки назариявӣ ва ҳам амалӣ гузаронида шудааст.

Эътимодноки ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқот, хулосаҳо ва тавсияҳои дар рисола пешниҳод гардида, бо консепсияи илмӣ педагогӣ, усулҳои назарӣ ва амалии таҳқиқот, инчунин таҳлили шароит ва натиҷаҳои корҳои озмоишӣ-таҷрибавӣ, тасдиқи нуктаҳои дар фарзияи таҳқиқот пешниҳод гардида, истифодаи усулҳои таҳқиқоти илмӣ ба вазифаҳои марҳалаҳои асосии таҳқиқот мутобиқ ва таҷрибаи амалии муаллиф таъмин гардидааст.

Меҳостам, чанд суҳбати оиди сифатҳои муҳаққиқӣ, касбӣ ва шахсии шогирди суҳбати гӯям. Алиева Гавҳар Ҳайдаралиевна дар ҳамаи омӯзгорӣ фаъолият бурда, дар давоми фаъолияти педагогӣ соҳиби таҷрибаи хуби омӯзгорӣ гардидааст. Дар давраи фаъолият дар ҳамаи унвонҳои кафедраи умумидонишгоҳии педагогикаи умумии МДТ “ДДХ ба номи ак.Б.Ғафуров” Алиева Гавҳар Ҳайдаралиевна ба таҳқиқоти илмӣ муносибати хеле масъулона ва қариб ҳама заҳри намуда, сифатҳои назарраси суботкорӣ, эҷодкорӣ, сермасъулиятӣ, мустақилиятнокӣ, қобилият ва истеъдоди хуби таҳқиқотиро нишон дод. Дар ин давра аз тарафи ӯ бо баробари бурдани таҳқиқоти назариявӣ таҷрибавӣ, ба навиштан, таҳия ва chop кардани мақолаҳои илмӣ, омода намудани маълумотҳо баромадҳо дар конференсияҳои илмӣ ва

семинарҳои кафедра эътибори ҷиддӣ дода мешуд. Натиҷаи ин муносибат буд, ки аз тарафи ӯ дар асоси маводҳои таҳқиқотиаш 8 мақола дар нашриҳои педагогӣ chop гардиданд, ки 3-тои он дар маҷаллаҳои тақризшавандаи аз тарафи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ВМ ва илми Федератсияи Русия эътирофгашта нашр гардидаанд. Дар асоси гуфтаҳои болоӣ, ба хулоса омадан мумкин аст, ки Алиева Гавҳар Ҳайдаралиевна ҳамчун муҳаққиқи ғаёол, эҷодкор, мустақил, кордон ва соҳибкасб ташаккул ёфтааст ва чун омӯзгор дорои сифатҳои хуби касбӣ-педагогӣ, чун шахсият соҳиби ахлоқи баланди ҳамида буда, дар байни аҳли ҷомеаи устодон ва донишҷӯён соҳиби обрӯю эътибор гаштааст.

Дар хулоса қайд кардан лозим аст, ки диссертатсияи Алиева Гавҳар Ҳайдаралиевна дар мавзӯи “Муносибати инноватсионӣ ба ғаёолияти худтатбиқшавии касбии омӯзгорон дар низоми педагогии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.08 - назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ (13.00.08.05 - назария ва методикаи илмҳои ҷамъиятӣ) кори мустақилонаи таҳассусӣ ва дорои аҳамияти назарраси илмӣ буда, ба талаботи Низомномаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон “Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ”, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021 таҳти №267 тасдиқ гардидааст, комилан ва пурра ҷавобгӯӣ буда, ба ҳимоя барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.08 - назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ (13.00.08.05 - назария ва методикаи илмҳои ҷамъиятӣ) тавсия карда мешавад.

Роҳбари илмӣ: доктори илмҳои педагогӣ,
профессор, академики Академияи
таҳсилоти Тоҷикистон

Шарифзода Файзулло

_____ 2025 с.

Имзои Ф. Шарифзодаро тасдиқ менамоям.
Мудир бахши кадрҳо ва коргузори АТТ

М. Саидова

